SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 79/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. P. P., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02 a jeho rozsudkom z 2. februára 2005 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 255/05 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2006 doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02 a jeho rozsudkom z 2. februára 2005 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 255/05 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2005.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že v označenom konaní, v ktorom bola sťažovateľka v procesnom postavení žalovanej, sa žalobca žalobou podanou na okresnom súde *„... domáhal vyslovenia neplatnosti osvedčenia N 404/99 Nz 405/99 vydaného JUDr. J. L., notárom v K., podľa § 63 zákona číslo 323/92 Zb. a žiadal súd o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré nadobudol v dedičskom konaní po starých rodičoch, zapísaných na LV č. (...) k. ú. K...“*.

Okresný súd po vykonaní dokazovania rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 9 C 240/02 z 2. februára 2005 tak, že určil do vlastníctva žalobcu nehnuteľnosti v celkovej výmere 13 427 m^2, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právni predchodcovia žalobcu splnili podmienky oprávneného držiteľa, teda predmetné nehnuteľnosti nadobudli z titulu vydržania.

Sťažovateľka poukazuje na to, že ako vo vyjadrení pred prvostupňovým súdom, tak aj v podanom odvolaní pred odvolacím súdom uviedla, že *„... pozemky uvedené v žalobe sú súčasťou terminálu obchodnej spoločnosti S., a. s., v K., netvoria pôvodne PK parc. ani výmerou ani polohou. Toto je zrejmé aj z Geometrických plánov 1402/99 a 406/01 (...). V žalobe uvedené pozemky sú roztrúsené v areáli a nie sú identické s pôvodnými parcelami“*.

Ďalej sťažovateľka upriamuje pozornosť na to, že z pozemkov pridelených do vlastníctva právnych predchodcov žalobcu užíva iba časť jednej z týchto parciel a napriek tomu, že nikdy neužívala pozemky v takom rozsahu, aký bol určený do vlastníctva žalobcu alebo jeho predchodcov, určil okresný súd vlastnícke právo žalobcu k pozemkom nachádzajúcim sa výlučne na území jej terminálu. Sťažovateľka súčasne tvrdí, že žalobca ani jeho právni predchodcovia okresným súdom mu do vlastníctva určené pozemky nikdy neužívali, a preto ich ani nemohli vydržať.

Sťažovateľka v súvislosti s uvedeným zastáva názor, že *«Súd pri určení a skúmaní vlastníckeho práva mal vychádzať z pôvodných parciel. Po skutočnej identifikácii parciel by bol zistil, že v súčasnosti sa predmetné parcely nachádzajú väčšinou mimo terminálu a užívajú ich iné subjekty, ktoré v tomto prípade by mali byť tiež účastníkmi konania z dôvodu pasívnej legitimácie.*

Pre účely majetkového vysporiadania, príp. na určenie výmery a polohy pôvodných pozemkov by bolo potrebné vyhotoviť geometrický plán na rozdelenie parciel na základe prídelovej listiny.

Súd pri určení vlastníckeho práva, ako na to v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia poukazuje, však vychádzal z identifikácie parciel zo dňa 14. 3. 2001, ktorá mala identifikovať pozemky označené vo výmere na súčasný stav v katastri nehnuteľnosti.

V tejto súvislosti poukazujeme na tú skutočnosť, že predmetná „identifikácia" (...) slúži iba na informatívne účely. Teda v skutočnosti ani do dnešného dňa nedošlo k identifikácii parciel 1366/1-12 v k. ú. K. na súčasný operát. (...)

Z týchto skutočností vyplýva, že súd určil pozemky bez identifikácie a bez toho, aby určili, kde sa parcely uvedené vo výmere o vlastníctve pôdy skutočne nachádzajú a ktorých vlastníkov sa dotýkajú».

V súvislosti s uvedenými tvrdeniami sa sťažovateľka odvoláva aj na znalecký posudok vypracovaný pre účely iného súdneho konania, v ktorom žalobcovia žiadali náhradu za užívanie pozemkov získaných na základe prídelových listín ich právnymi predchodcami a ktoré sa nachádzajú vedľa pozemkov žalobcu.

Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu, že vôbec neakceptoval jej uvedené námietky ani sa s nimi nevysporiadal a namiesto pôvodných pozemkov - ornej pôdy, určil do vlastníctva žalobcu pozemky strategického významu, ktoré sú v jej vlastníctve a užívaní.

Zmieňuje sa aj o tom, že v danom prípade ide *„... o pozemky v areáli terminálu, teda ich žalobca užívať a obrábať nemôže. Na predmetných parcelách sa totiž nachádzajú budovy a nádrže na uskladňovanie ropných výrobkov, ako aj zásoby ropy spadajúce pod režim určený zákonom č. 82/1994 Z. z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších*

predpisov a pod zákon č. 170/2001 Z. z. o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkov a o riešení stavu ropnej núdze".

Poukazujúc na uvedené argumentuje ďalej sťažovateľka tým, že *„... súd vyhodnotil dôkazy iba v prospech žalobcu, pričom mal brať do úvahy aj existujúci právny aj faktický stav. Predmetom tohto sporu už nie sú orné pôdy, či pasienky, ale zastavané plochy. Predmetné pozemky v zmysle LV č. (...) v k. ú. K. patria obchodnej spoločnosti S., a. s., ktorá získala predmetné pozemky v rámci privatizácie podniku. Teda došlo k odpredaju zo strany štátu a ku kúpe a vyplateniu kúpnej ceny zo strany žalovanej. Žalovaná strana nezískala predmetné pozemky vydržaním alebo osvedčením, ale kúpou od štátu (FNM)".*

Sťažovateľka ďalej uvádza, že sa stala vlastníkom sporných nehnuteľností v zmysle platného právneho poriadku. Zároveň vyjadruje nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, *„... že právni predchodcovia žalovanej v žiadnom prípade nemohli vydržať vlastnícke právo od r. 1974 do r. 1984, lebo od roku 1980 do r. 2001 prebiehalo dedičské konanie u právneho predchodcu žalobcu (...). Z tohto dôvodu chýbala základná náležitosť pri vydržaní, t. j. dobromyseľnosť".*

Podľa sťažovateľky *«... k vydržaniu mohlo dôjsť aj v rokoch od 1. 5. 1992 do 1. 5. 2002, keď už žalovaná existovala ako akciová spoločnosť, ktorá bola spôsobilá nadobudnúť vlastnícke právo aj s vydržaním. Odvolací súd však dodáva, že „aj keby tomu tak bolo, žalobca, resp. jeho právni predchodcovia vydržali vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, určite skôr do r. 1958". Podľa nášho názoru aj keby právni predchodcovia žalobcu vydržali vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam skôr, nie sú žiadne právne normy, ktoré by zakázali neskoršie nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.*

Sme toho názoru, že prvostupňový súd, ako aj odvolací súd predčasne rozhodol vo veci na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Z týchto dôvodov predmetné konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci».

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozsudkom okresného súdu, ako aj potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu, bolo porušené jej základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, keď *„Napriek rovnosti vlastníckeho práva súdy jednoznačne uprednostnili spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom (...). Vôbec neakceptovali spôsob, akým právni predchodcovia S., a. s., nadobudli vlastnícke právo, aj keď to bolo v súlade s vtedy platnými zákonmi. Súdy neskúmali ani možnosť vydržania zo strany právnych predchodcov obchodnej spoločnosti S., a. s., argumentujúc, že aj keby to bolo možné, aj tak žalobca ako prvý vydržal predmetné pozemky. Aj túto skutočnosť považujeme za diskriminačnú“*.

Napokon treba podľa sťažovateľky vziať do úvahy aj to, že žalobca nemôže sporné pozemky užívať ako ornú pôdu, keďže už dávno nejde o takýto druh pozemku, ale o zastavanú plochu. Navyše tieto pozemky sú oplotené a chránené bezpečnostnými systémami, ktorých bližšia špecifikácia tvorí predmet štátneho tajomstva.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní tejto sťažnosti vydal toto rozhodnutie:

„1. Okresný súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02-103 a Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co255/05-127 porušil základné právo obchodnej spoločnosti S., a. s., so sídlom B., (...), a to čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky právo zakotvujúcu, že vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

2. Ústavný súd zruší rozsudok Okresného súdu v Prešove sp. zn. 9 C 240/02-103 zo dňa 2. 2. 2005 a vráti vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Spoločnosti S., a. s., so sídlom B., (...), priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd v Prešove povinný vyplatiť na účet jej advokáta JUDr. P. P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 240/02 z 2. februára 2005.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02 a jeho rozsudkom z 2. februára 2005 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 255/05 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2005 došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

1. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02 a jeho rozsudkom z 2. februára 2005

Pri prejednaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie jej označeného základného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 240/02 a jeho rozsudkom z 2. februára 2005, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávnych a trestnoprávnych veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v právnej veci žalobcu o určenie vlastníckeho práva a neplatnosť osvedčenia okresný súd ako prvostupňový súd rozsudkom sp. zn. 9 C 240/02 z 2. februára 2005 určil, že žalobca je vlastníkom sporných nehnuteľností a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Zároveň okresný súd týmto rozsudkom priznal žalobcovi náhradu trov konania.

Včas podaným odvolaním sa sťažovateľka domáhala, aby krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na nové konanie a rozhodnutie, alebo aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol.

Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia základného práva sťažovateľky v podobe odvolania smerujúca voči rozhodnutiu okresného súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci tejto procedúry krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v rozsudku sp. zn. 3 Co 255/05 z 10. novembra 2005.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého postupu a rozsudku okresného súdu preto, lebo ich preskúmanie na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 255/05 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2005

V časti, v ktorej sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia jej základného práva vlastniť majetok, resp. základného práva na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 255/05 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2005, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľka okrem iného tvrdí, že *„Napriek rovnosti vlastníckeho práva, súdy jednoznačne uprednostnili spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom (...), porušili vlastnícke právo obchodnej spoločnosti S., a. s., (...), neskúmali ani možnosť vydržania zo strany právnych predchodcov obchodnej spoločnosti S., a. s., argumentujúc,*

že aj keby to bolo možné aj tak žalobca ako prvý vydržal predmetné pozemky. Aj túto skutočnosť považujeme za diskriminačnú".

Za podstatné treba v tejto súvislosti z pohľadu ústavného súdu považovať to, že sťažovateľka nenapadla konanie pred krajským súdom ani jeho rozsudok z hľadiska základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Uvedený článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou" do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy [(čl. 46 až 50 ústavy) I. ÚS 137/04, I. ÚS 31/05, IV. ÚS 184/05].

Vychádzajúc z petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), sťažovateľka teda nenamietala, že by v konaní pred krajským súdom nemohla riadne uplatniť svoje návrhy na dokazovanie alebo sa vyjadriť k právnej argumentácii druhého účastníka konania, alebo že by boli inak porušené základné princípy práva na spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na viazanosť návrhom môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a preto sa týmto pravidlom spravoval aj pri predbežnom prerokovaní jej sťažnosti. V danom prípade to znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť iba z hľadiska možného porušenia jej základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy krajským súdom, t. j. v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom).

Ústavný súd ďalej opätovne pripomína, že jeho právomoc konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeniach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorej ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 22/03, I. ÚS 44/03). Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade krajského súdu) v predmetnej veci sú zlučiteľné s citovaným článkom ústavy. Poslaním ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

Keďže sťažovateľka nenamietala, že v danom prípade mohlo byť porušené jej základné právo na prístup k súdu (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy ani možnosť porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ústavný súd už v súvislosti s uvedeným vyslovil, že absencia porušenia ústavnoprocesných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecného súdu za porušenie základného práva sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru upraveného v označenom článku ústavy (m. m. II. ÚS 201/04).

Namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvodzuje sťažovateľka, ako to vyplýva z obsahu jej sťažnosti, iba z podľa nej nesprávnych právnych záverov súdov oboch stupňov, ku ktorým dospeli na základe vykonaného dokazovania, teda nesúhlasí s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v napadnutom konaní. Podľa názoru ústavného súdu ide v tejto časti sťažnosti o účelovú argumentáciu sťažovateľky keď tvrdí, že právoplatné rozhodnutie považuje za zásah do svojho základného práva vlastniť majetok, resp. základného práva na rovnaký obsah a ochranu vlastníckeho práva. Toto základné právo nie je možné zamieňať s „právom na úspech v súdnom konaní“, ktoré náš právny poriadok nepozná. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento ako odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), na odvolacom pojednávaní dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav vo veci, vec správne posúdil a jeho rozhodnutie je presvedčivé. Na základe toho rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 OSP.

Navyše krajský súd k právnej problematike aj k skutkovým zisteniam súdu prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku uviedol:

„Podľa Výmeru vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 1 ods. 1 Nar. č. 104/1946 Zb. o vlastníctve pôdy pridelenej podľa Nar. č. 104/1945 Zb. v znení Nariadenia č. 64/1946 Zb. o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, J. H. a manželky, rod. A. V. (meno prídelcu) v kat. úz. K., okres P. č. (...), bývalý vlastník M. A. a spol., kat. úz. K., a znova prídelca uvedený J. H. a manželka A. V. (str. 2 Výmeru). Z uvedeného výmeru na str. 2, 3 zo dňa 19. 3. 1948 vyplýva aj to, že do vlastníctva boli dané pôdohospodárske nehnuteľnosti v kat. úz. K. v celkovej výmere 4,1424 ha (...) uvedené nehnuteľnosti boli pridelené v ideálnej časti 1/2 a 1/2 podmienok uvedených v bode 3 tohto výmeru a konečná platná prídelová cena, ako aj pozemnoknižné označenie, presne určená v prídelovej listine bude, ktorú vydá povereníctvo pozemkovej reformy. Nehnuteľnosti sa prideľujú bez pozemnoknižných tiarch.

Z bodu IV tohto výmeru zo dňa 19. 3. 1948 vyplýva, že tento výmer o vlastníctve pôdy je podľa ustanovenia § 1 ods. 2 Nar. č. 104/1946 Zb. nariadení SNR verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti, na základe ktorej príslušný knihovný súd urobí záznam vlastníckeho práva v prospech prídelcu bez podmienky dodatočného ospravedlnenia. (...)

Uvedený prídel (výmer) je dokladom o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam, keďže spĺňal formálne náležitosti. Predmetný výmer bol opatrený pečiatkou orgánu, ktorý výmer vydal.

Súd prvého stupňa vysvetlil, že žalobca nadobudol vlastnícke právo po nadobudnutí vlastníckeho práva právnych predchodcov, a to dedením, lebo z vykonaného dokazovania vyplýva, že právni predchodcovia žalobcu splnili všetky zákonné podmienky prídelcu v zmysle vládneho nar. z r. 1946 a otázka vydržania bola preukázaná. Výmer o prídele uvedených nehnuteľností v prospech právnych predchodcov žalobcov znamenal pre týchto predchodcov žalobcu, že mali dôvodne vyvolanú dobrú vieru, že sú vlastníci nehnuteľností. To vyplýva aj z výpovedí svedkov H. a J., ktorí zhodne potvrdili, že neb. H. užívali pozemky získané prídelom od ich pridelenia až do vzniku družstva, kedy pozemky vložili do užívania socialistickej organizácie. Podľa práva platného v r. 1948, kedy bol výmer vydaný, Uhorské obyčajové právo vyžadovalo pre nadobudnutie vlastníckeho práva titulom vydržania dobromyseľnosť po dobu 32 rokov a napokon podľa Stredného občianskeho zákonníka Zák. č. 141/1950 vyžadovala sa zákonná lehota 10 rokov pre vydržanie vlastníckeho práva. Od 1. 1. 1951 vstúpil tento Občiansky zákonník do platnosti. Uvádzal aj možnosť započítania držby počnúc od r. 1948 do r. 1958 v riešenej veci, kedy vzniklo družstvo a role tam boli vložené právnymi predchodcami. Samotné prevzatie pozemku do užívania socialistickej organizácie nemá vplyv na beh vydržacej lehoty aj po prevzatí pozemkov.

Odvolací súd konštatuje, že základné nadobudnutie vlastníctva len titulom dlhotrvajúcej dobromyseľnej držby nemalo oporu v právnej úprave pred r. 1951, ani potom. Ani dobromyseľná držba pokiaľ je detenciou pre nadobudnutie vlastníctva nemá vplyv. Nadobudnutie vlastníctva titulom vydržania vyžaduje splnenie dosť tvrdých podmienok a dôkazné bremeno ich preukázaní je na účastníkovi, ktorý právo uplatňuje. Prvou takou podmienkou, ktorou sa súd zaoberal, je právny titul vstupu do oprávnenej držby (takej držby, ktorá privodí vydržanie). Tento titul musí byť preukázaný jednoznačne a nemôže byť pochybný. Podľa názoru odvolacieho súdu správne je konštatovanie súdu prvého stupňa, o čom svedčí aj pripojená zápisnica zo dňa 23. 11. 1948, v zmysle ktorej prídelcom právnych predchodcov nehnuteľností boli odovzdané do užívania 1. 3. 1945 a išlo o zápisnicu pracovnej skupiny Povereníctva pôdohospodárstva v Prešove, kde nehnuteľnosti uvedené v zápisnici sú totožné s pozemkami vo výrokovej časti výmeru. Žalobca ako ďalší dôkaz predložil výmer z 19. 3. 1948 a identifikáciu zo 14. 3. 2001, ktorá identifikovala pozemky označené vo výmere na súčasný stav v katastri nehnuteľnosti. Ak vychádzame z uvedeného titulu vstupu do držby, podľa ustálenej súdnej praxe len v

pochybnostiach, či držba je oprávnená, platí, že je oprávnená, čo však neplatí o právnom titule vstupe do držby, a zákon neupravoval a neupravuje, čo je takým titulom. Možno ho vyvodiť len z toho, že vlastník má vôľu previesť vlastníctvo na iný subjekt, ktorý s úmyslom nadobudnúť ho vstúpi do držby a zo všetkých okolností možno vyvodiť, že má dôvod správať sa, ako keby mu vec patrila. Nemôže ísť o iný platný právny titul, na základe ktorého sa vlastníctvo nadobudlo, pretože ak už vlastníctvo nadobudol, nemôže ho vydržať. Tu ide o objektívne neplatnú zmluvu (kúpa, darovanie), ale aj iné, napr. prenechanie veci za to, že vlastník poskytol nejaké služby alebo výmere o vlastníctve pôdy, aj keď nebolo vlastníctvo zapísané do pozemkovej knihy. Táto okolnosť, aj temporálne musí byť najpresnejšie určená. Pred r. 1950 sa skúmala oprávnenosť držby len pri vstupe do nej, po r. 1950 po celý čas behu vydržacej doby.

Nebolo sporné medzi účastníkmi konania, že žalobca v dedičskom konaní po neb. A. H. (sp. D 2561/2001) nadobudol nehnuteľnosti zapísané vo vložke č. 3 k. ú. K., a druhú polovicu podielu k týmto nehnuteľnostiam nadobudol v dedičskom konaní D 2462/01 po neb. starom otcovi J. H.. Starí rodičia žalobcu nehnuteľnosti nadobudli výmerom o vlastníctve pôdy podľa nar. č. 104/1945 Zb. z 19. 3. 1948. Taktiež nebolo sporné, že žalovaná sporné nehnuteľnosti nadobudla od svojho právneho predchodcu B., n. p., B., neskôr š. p. tak, že pozemky prešli do Správy národného majetku SR a založením B., a. s., B., Fond národného majetku ich previedol do vlastníctva B.

Konštrukcia vydržacej lehoty uvádzaná súdom prvého stupňa je presvedčivá, dobromyseľnosť bola nepochybne preukázaná žalobcom rovnako ako nerušenosť jeho právnymi predchodcami, keď od 1. 1. 1951 vstúpil do účinnosti Občiansky zákonník č. 131/1950 Zb., ktorý pri započítaní predchádzajúcej držby, teda počnúc od r. 1948 do r. 1958, kedy vzniklo družstvo a role boli tam vložené, právni predchodcovia žalobcu mohli nadobudnúť aj nadobudli vlastnícke právo vydržaním. Samotné prevzatie pozemkov do užívania socialistickej organizácie podľa ustálenej súdnej praxe nemôže mať vplyv na beh vydržacej lehoty aj po prevzatí pozemkov.

Napokon formálne znaky Výmeru neboli spochybnené a ani určené prídelové ceny, ktorá bola zaplatená v splátkach.

Žalobca preukázal aj naliehavý právny záujem na určení vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam podľa § 80 písm. c) O. s. p.

Súd prvého stupňa správne ustálil a aj vyjadrenie právneho zástupcu žalobcu na odvolacom pojednávaní je správne, že už zo samotného výmeru z bodu IV. vyplýva, že ide o listinu dokazujúcu vlastnícke právo prídelcu k pridelenej poľnohospodárskej nehnuteľnosti. Knihový súd už potom urobil len záznam vkladov vlastníckeho práva do katastra. Týmto tvrdením alebo touto listinou, t. j. výmerom prakticky preukazuje žalobca fakt toho, čo bolo tvrdené zo strany žalovanej, že by tu boli podmienky žalovanej na dobrú vieru alebo na vydržanie vlastníckeho práva tak, ako bolo namietané na pojednávaní. Aj ďalšia podmienka vydržania je splnená, pretože prídelca, právny predchodca žalobcu, zaplatil prídelovú cenu, síce nie naraz, ale v splátkach za prídel. A toto nespochybňovala ani žalovaná. Pokiaľ ide dedičské konanie, tak u právneho predchodcu žalobcu, neb. H., dedičské konanie trvalo od r. 1980 až do r. 2001, teda po celú túto dobu, takmer 20 rokov išlo o pochybnosti o dobromyseľnosti žalovanej. Ak by chcela osvedčiť svoje vlastnícke právo, potom porušila základné právo na vlastníctvo žalobcu a resp. jeho právnych predchodcov, ktoré je chránené Listinou základných ľudských práv a slobôd.

Odvolací súd dodáva, že skutočné vlastnícke právo žalobcu bolo narušené tým, že bolo notárom vydané osvedčenie žalovanej.

Treba ešte uviesť, že podľa § 2 cit. Nar. sa považoval konfiškačnou komisiou uvedený majetok za skonfiškovaný už ku 1. 3. 1945 a išlo o konfiškáciu s okamžitou platnosťou priamo zo zákona bez náhrady. (...)

Odvolací súd ešte k splneniam podmienky vydržania pre osvedčenie žalovanej uvádza:

Pred účinnosťou Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., ktorá nastala 1. januára 1951, bola podľa obyčajového práva platného na území Slovenska pre úpravu nadobudnutia vlastníckeho práva charakteristická jeho dvojfázovosť, ktorá spočívala v tom, že sa na prevod vlastníckeho práva vyžadoval jednak právny pôvod (titulus) a jednak právny spôsob nadobudnutia vlastníctva (modus). Podľa tejto úpravy uzavretie zmluvy alebo iný titul pre nadobudnutie vlastníckeho práva (prídelová listina) neznamenala ešte prevod vlastníctva. Dávala nadobúdateľovi predbežne iba obligačný nárok žiadať od scudziteľa alebo od pôvodného vlastníka prevedenie vlastníctva k veci. Aby vzniklo vecné právo, muselo sa toto plnenie stať určitým - zákonom stanoveným spôsobom (modus) a splnením tohto bolo prevedené vlastnícke právo. V zákone uznaným právnym spôsobom

nadobúdania vlastníctva bol pri prevode nehnuteľných vecí zápis do pozemkovej knihy (intabulácia), t. j. pozemnoknižné odovzdanie, ktoré spočívalo v tom, že dovtedajší pozemnoknižný vlastník vydal vkladné povolenie; toto povolenie bolo samostatným a od právneho titulu formálne oddeleným aktom.

V tomto bola správna pripomienka žalovaného, že k intabulácii nedošlo u právnych predchodcov žalobcu.

Podľa § 115 Zák. č. 141/1950 Zb. súčinnosťou od 1. 1. 1951 vydržaním možno nadobudnúť vlastnícke právo, ak nejde o nescudziteľné veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve.

Podľa § 116 cit. zákona vlastnícke právo k hnuteľnej veci nadobudne, kto ju drží oprávnene (§ 145) a nepretržite 3 roky; ak ide o nehnuteľné veci, je potrebná vydržacia doba 10-ročná.

Kto nadobudne oprávnenú držbu od oprávneného držiteľa, môže si započítať vydržaciu dobu predchodcu.

O behu vydržacej doby platia primerane tie isté zásady, aké platia o behu premlčacej doby (§ 117).

Z uvedeného vidno, že aj Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. už opustil požiadavku odovzdania, resp. zápisu do verejnej knihy ako nevyhnutný akt na uskutočnenie zápisu nehnuteľnosti a postavil na stanovisko, že aj prevod nastáva vo väčšine prípadov už perfektnosťou samotnej zmluvy alebo inou právnou skutočnosťou, a týmto dňom, t. j. 1. 1. 1951 sa zavŕšili podmienky pre nadobudnutie vlastníctva nehnuteľnosti aj u zmlúv, ktoré boli platne uzavreté pred týmto dňom a neboli do tejto doby vyznačené vo verejnej (pozemkovej) knihe. Vychádzalo sa zo zásady, že formálny úkon, akým bol knihový zápis, nemožno potom povyšovať nad vlastný právny úkon o priznaní vlastníckeho práva alebo o prevode nehnuteľnosti. Pritom obyčajové právo a ani všeobecný pozemnoknižný poriadok č. 222/1855 úr. z. nemal ustanovenie, ktoré by limitovalo dobu, v ktorej by malo dôjsť k zápisu vlastníckeho práva, a po uplynutí ktorej by sa malo za to, že určitá listina alebo prevodná zmluva stratila záväznosť, či účinnosť. V niektorých prípadoch však naopak aj z úradnej povinnosti sa mohol urobiť pozemnoknižný zápis ohľadne nehnuteľnosti, ktorá nebola zapísaná na menej známeho vlastníka. (...)

Podľa § 80 písm. c) O. s. p., Zák. č. 99/1963 Zb., v návrhu na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na to naliehavý právny záujem.

Podľa § 132 O. s. p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti; pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo včítane toho, čo uviedli účastníci.

Na základe cit. zákonných ustanovení postupoval aj súd prvého stupňa, keď vyhovel žalobe v časti o určenie vlastníckeho práva z uvedených dôvodov a zobral do úvahy aj naliehavosť právneho záujmu u žalobcu. (...)

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t. j. celý rozsudok okrem výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O. s. p.“

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie „nároku“ uplatneného žalobcom v napadnutom konaní krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd nezistil, že by označené rozhodnutie krajského súdu bolo svojvoľné alebo urobené v zrejmom omyle, či v nesúlade s platnou právnou úpravou alebo popierajúce zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem, a konštatuje, že uvedené rozhodnutie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vo väzbe na jeho výrok. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záveru všeobecného súdu. Tvrdenia sťažovateľky preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré skončilo pre ňu nepriaznivým výsledkom, čo však nemožno spájať s porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré nemôže samo osebe nastať rozhodnutím štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc.

Ústavný súd považuje za potrebné v tejto súvislosti zdôrazniť, že je vecou všeobecného súdu, ktorú normu z právneho poriadku Slovenskej republiky v danom prípade aplikuje a ako ju interpretuje. K tomu treba dodať, že všeobecný súd je primárne zodpovedný za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Po odmietnutí sťažnosti nebolo už potrebné rozhodovať o takých nárokoch na ochranu ústavnosti, ktorých uplatnenie a použitie predpokladá aspoň čiastočnú úspešnosť sťažnosti. Preto ústavný súd nerozhodoval o zrušení napadnutého rozsudku okresného súdu ani o návrhu o dočasnom opatrení, ktoré sťažovateľka požadovala (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006